

Sammanfattning av SOU 2025:20 Kommunal anslutning till Utbetalningsmyndighetens verksamhet

Betänkandet innebär förslag att kommuner och regioner ansluts till Utbetalningsmyndighetens verksamhet främst med syfte att motverka felaktiga utbetalningar och välfärdsbrottslighet.

Eftersom de felaktiga kommunala utbetalningarna inte fått samma uppmärksamhet på nationell nivå som de statliga har arbetet inom kommunsektorn för att motverka dem inte kommit lika långt som inom statliga sektorn. Det har exempelvis inte getts motsvarande förutsättningar för informationsutbyte och kommunsektorn har inte fullt ut kunnat dra nytta av arbetssätt och gemensamma problembilder som utvecklats i statliga verksamheter.

Vid en obligatorisk anslutning av samtliga kommuner och regioner till Utbetalningsmyndighetens verksamhet skulle information lämnas till myndigheten avseende: 1) utbetalningar från olika välfärdssystem direkt till enskild individ som utbetalningen avser exempelvis ekonomiskt bistånd, 2) utbetalningar till enskilda huvudmän enligt skollagen och till privata utförare enligt kommunallagen samt 3) utbetalningar av föreningsbidrag.

Med denna information från kommunerna tillsammans med information från andra myndigheter skulle Utbetalningsmyndigheten genom dataanalys och andra granskningsåtgärder kunna identifiera misstänkta felaktiga utbetalningar och återrapportera detta till kommunerna. Arbetet skulle också kunna leda till att personer med kopplingar till systematisk och grov brottslighet identifieras. Med sitt systemöverskridande perspektiv har Utbetalningsmyndigheten helt andra förutsättningar att upptäcka mönster och samband än vad den enskilde utbetalande aktören har.

Utredaren föreslår en initial anslutning av betalningar enligt ovan 1) direkt till enskild individ samt 3) gällande föreningsbidrag. Däremot föreslår utredaren ytterligare utredning innan 2) utbetalningar till enskilda huvudmän enligt skollagen och till privata utförare enligt kommunallagen kan genomföras även om målbilden är att även sådana utbetalningar ska anslutas.

Dessutom föreslår utredaren anslutning till transaktionskontosystem med medborgargränssnitt och bankkontoregister. I medborgargränssnittet kan den enskilde få en översikt över sina historiska och kommande offentliga betalningar. Bankkontoregistret innebär att en kontroll sker av att det bankkonto som betalningsmottagaren uppger också innehas av denne. Däremot föreslår utredaren att kommunerna och regionerna inte ska överlåta ansvaret för själva utbetalningen till Utbetalningsmyndigheten, utan att dessa ska fortsatt verkställas direkt av respektive kommun och region.

POSTADRESS

Box 803, 761 28 Norrtälje
Kommunstyrelsekontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtalje.se
www.norrtalje.se

Konsekvenser

Utredningen har inte kunnat fastställa vad förslagen skulle innebära kostnadsmässigt. Att den utökade rapporteringsskyldigheten tillsammans med det arbete som skulle behöva läggas ner när information återkopplas från myndigheten innebär en ökad administration i kommunerna kan konstateras. Dock är detta ett arbete som krävs för att stävja felaktiga utbetalningar och kriminell verksamhet. Om mängden felaktiga utbetalningar minskar innebär detta ett minskat utflöde av medel från kommunerna, även om storleken på dessa är svåra att uppskatta i förhand. Utredaren drar slutsatsen att i ett längre perspektiv skulle även stora kostnader för att motverka felaktiga utbetalningar sannolikt bli lägre än kostnaden för att låta de felaktiga utbetalningarna fortgå.

Vidare konstateras att om inte välfärdsbrottsligheten förhindras står andra värden på spel, såsom tilliten till välfärdssystemen och samhället i stort inbegripet samhällets förmåga att hantera brottslighet. Minskad välfärdsbrottslighet kan vidare leda till att annan, ännu grövre brottslighet, minskar eftersom det framkommit att brott mot välfärdssystemen ibland finansierar grov organiserad brottslighet och terroristverksamhet.

Ikraftträdande

Lagförslagen föreslås träda i kraft 1 juli 2026. Dock föreslås därefter en succesiv tillämpning och att lagarna ska tillämpas fullt ut senast 1 juli 2029 beträffande kommunala utbetalningar av ekonomiska förmåner och ekonomiska stöd. Gällande utbetalningar till enskilda huvudmän och privata utförare, vilket behöver utredas ytterligare, lämnas inget förslag för ikraftträdande.